

Oponentský posudek bakalářské práce s názvem: „Izraelská národní identita v písních No'omi Šemer“

Autorka práce: Mariana Kuželová

Oponentka práce: Marcela Zoufalá, Ph.D.

Bakalářská práce se zabývá analýzou vybraných hudebních textů věhlasné izraelské skladatelky No'omi Šemer a nachází v nich motivy charakteristické pro utváření soudobé židovské izraelské identity. Autorka práce, Mariana Kuželová, se konkrétně věnuje textům z období do roku 1967 a sleduje zde tři hlavní tematické okruhy, které jsou pro tvorbu No'omi Šemer příznačné. Jedná se o biblické motivy, dále pak motiv vojáka a motiv budování Státu Izrael. Práce částečně vychází ze studie Michaela Gadishe: „Jewish-Israeli identity in Naomi Shemer's songs: central values of the Jewish-Israeli imagined community“, z jejichž originálních rozborů autorka čerpá.

Práce je uvedena historickým exkurzem seznamujícím zároveň se socio-kulturním prostředím, v němž písně vznikaly. Autorka představuje ideologické pozadí, na němž byla záměrně vytvářena identita tzv. nového Žida, který měl za úkol nahradit „Žida z diaspory“ a stát se cenným přínosem pro staronovou vlast. Tato snaha, která od počátku provázela sionistické hnutí, se po vzniku Státu Izrael pojila s programovým ovlivňováním jak edukačního systému, tak populární kultury. Texty Šemer patřily přímo k určitému prototypu a kromě toho že zrcadlily okolnosti svého vzniku, tak je zároveň i spoluutvářely. Tento interaktivní proces je samozřejmě příznačný pro dynamiku populární kultury obecně. Práce je doplněna obrazovými přílohami, které výstižně dokumentují přítomnost naznačených trendů v dobové izraelské vizuální kultuře.

K obsahové rovině práce lze vznést několik připomínek. Nejprve je však nutné pochválit, že si autorka povšimla i toho, co tvorba No'omi Šemer opomíjí. Na straně 27 píše: „V textech této sbírky nejsou žádné odkazy na šoa. Toto téma bylo v Izraeli až do procesu s Adolfem Eichmannem v roce 1961 tabu a teprve potom se začalo zpracovávat v umění, nejsilněji pak od 70. let. Ani pozdější písně No'omi Šemer však na toto téma nenarážejí. Texty také nijak nehovoří o židovském životě v diaspoře, tedy mimo Izrael.“ K tomu je třeba poznamenat, že rozšířená představa „období ticha“ po holocaustu je již současnými badateli značně zpochybněna. O tematizaci holocaustu v izraelském veřejném prostoru dávno před Eichmannovým procesem svědčí například architektonické návrhy památníku Yad Vashem z roku 1947. Ideu uctění obětí šoa lze zachytit dokonce již během války v roce 1942. Z českých výzkumníků se této polemice poměrně ojediněle věnuje Zbyněk Tarant ve své nové knize *Diaspora paměti: Židovská paměť a reflexe holocaustu v Izraeli a Spojených státech*. Odpověď na otázku, proč Šemer fenomén šoa ve svých textech netematizuje, tkví možná právě ve vědomé podpoře zmíněného konceptu „nového Žida“ - Izraelce, který je již zcela odpoután či přímo vysvobozen z tenat tíživé minulosti v diaspoře.

Další výtku bychom mohli vznést ohledně nepřesného inkluzivního názvu práce: „Izraelská národní identita v písních No'omi Šemer“. Autorka v textu nikde přesně nevymezuje, že se zaměřuje výhradně na židovskou izraelskou identitu, ale automaticky klade rovnítko mezi „izraelské“ a „židovské“, aniž by zohledňovala existenci nežidovských Izraelců. Na absenci arabského/palestinského prvku ve zkoumané tvorbě přitom sama kriticky poukazuje.

Zde je na místě poznamenat, že zmíněné výhrady k obsahové stránce práce nejsou závažného charakteru. Jde spíše o drobná doplnění dílčí povahy. Po formální stránce je práce vyvážená, vhodně členěná a čtivá, ačkoli by zasloužila pečlivější korekturu (viz např.: na s. 34 - stát Izrael – s malým „s“; na s. 48 vypadla spojka: „identitu izraelských Židů 50. 60“ atd.).

Dále by bylo vhodné citovat přímo z primárních pramenů, obzvláště pokud jsou dostupné v českém překladu. Konkrétně se jedná o knihu Benedicta Andersona - *Představy společenství: Úvahy o původu a šíření nacionalismu*, která vyšla před několika lety v Nakladatelství Karolinum. Autorka na knihu odkazuje hned několikrát, ale bohužel, až na jednu výjimku, prostřednictvím již jmenované studie Michaela Gadishe.

Přes vznesené připomínky je práce pro české akademické prostředí velmi cenným přínosem, a to nejen proto, že se jedná o téma u nás dosud nezpracované, ale i vzhledem k pečlivému a zároveň velmi kreativnímu přístupu autorky. Jako vysoce pozitivní lze hodnotit i snahu o metodologickou reflexivitu, tedy zcela nepostradatelnou motivaci badatele, který sám sebe a své pohnutky podrobuje neustálé kritické reflexi, čehož si je autorka velmi dobře vědoma.

Předložený text v plné míře splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji s potěšením doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou výborně.

V Praze, dne 13. 6. 2014

Marcela Zoufalá